

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности
Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ
о јавној уметничкој презентацији и писаном делу
докторског уметничког пројекта

На седници Наставно-уметничко-научног већа Факултета музичке уметности у Београду, одржаној 31. маја 2023. године, именована је Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под насловом *Соната за виолину и клавир: различитости у приступу интерпретацији дела Брамса, Дебисија и Прокофјева* кандидаткиње Иване Аћимоски Жикић у саставу: мр Горана Матијевић-Недељков, редовни професор, председник комисије, мр Јасна Максимовић-Веселинов, редовни професор, ментор, др Соња Маринковић, редовни професор, коментор, др ум. Марија Мисита, ванредни професор и др ум. Мина Менделсон, редовни професор Факултета уметности у Нишу. На основу увида у докторски уметнички пројекат кандидаткиње подносимо Извештај који садржи податке о хронологији, биографију кандидаткиње, анализу докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног рада, критички осврт и оцену рецензената и закључак Комисије.

ХРОНОЛОГИЈА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

ИВАНА АЋИМОСКИ - ЖИКИЋ пријавила је тему бр. 02-14-5/15 од 24. априла 2015. године докторског уметничког пројекта под називом: „ИНТЕРПРЕТАЦИЈСКИ АСПЕКТИ УКРШТАЊА ИДИОМА У ВИОЛИНСКОМ СТВАРАЛАШТВУ ДИМИТРИЈА БУЖАРОВСКОГ“.

На предлог Катедре Веће Факултета на седници од 1. јуна 2015. године донело је одлуку бр. 01-1084/15 од 3. јуна 2015. године о именовању Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу:
ЈАСНА МАКСИМОВИЋ - ВЕСЕЛИНОВ, редовни професор,
МАРИЈА ЈОКАНОВИЋ, редовни професор, и
ДЕЈАН МИХАИЛОВИЋ, редовни професор у пензији.

Веће Факултета на седници од 31. МАЈА 2016. године донело је одлуку бр. 01-1381/16 од 2. јуна 2016. године о усвајању позитивног Извештаја бр. 01-1114/16 од 26. априла 2016. године Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта под измењеним називом: „СОНАТА ЗА ВИОЛИНУ И КЛАВИР: РАЗЛИЧИТОСТИ У ПРИСТУПУ И ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ ДЕЛА БРАМСА, ДЕБИСИЈА И ПРОКОФЈЕВА“.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници од 30. јуна 2016. године донео је одлуку бр. 7/363 од 5. јула 2016. године (бр. 01-1727/16 од 7.7.2016. године) о одобравању рада на реализацији докторског уметничког пројекта. **За ментора докторског уметничког пројекта именована је Јасна Максимовић–Веселинов, редовни професор, а за коментора др Соња Маринковић, редовни професор.**

На основу обавештења ментора бр. 01-907/23 од 17. маја 2023. године и предлога Катедре за гудачке инструменте бр. 01-934/23 од 24. маја 2023. године, Веће Факултета на седници одржаној 31. маја 2023. године донело је одлуку бр. 01-1007/23 од 01. јуна 2023. године о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Иване Аћимоски Жикић под називом: „СОНАТА ЗА ВИОЛИНУ И КЛАВИР: РАЗЛИЧИТОСТИ У ПРИСТУПУ И ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ ДЕЛА БРАМСА, ДЕБИСИЈА И ПРОКОФЈЕВА“, у саставу:

мр ГОРДАНА МАТИЈЕВИЋ-НЕДЕЉКОВИЋ, редовни професор, председник Комисије,

мр ЈАСНА МАКСИМОВИЋ-ВЕСЕЛИНОВ, редовни професор, ментор,

др СОЊА МАРИНКОВИЋ, редовни професор, коментор,

др ум. МАРИЈА МИСИТА, ванредни професор,

др ум. МИНА МЕНДЕЛСОН, редовни професор Факултета уметности у Нишу.

Биографија кандидаткиње

Ивана Аћимоски Жикић, редовни професор ФМУ у Београду, своје музичко образовање започела је у Нишу. Средњу музичку школу „Корнелије Станковић“ у Београду завршила је у класи проф. Драгољуба Јовановића. Основне и магистарске студије на ФМУ у Београду завршила је у класи ред. проф. Ферн Рашковић. Током студија била је стипендиста Фондације Иве Погорелића и Концертне агенције Загреб. Дуги низ година била је ангажована на Факултету уметности у Нишу, а од оснивања, 2010. године делује и као један од ментора Одељења за таленте при МШ *Коста Манојловић* у Земуну и учествује у раду екстерне комисије ФМУ на испитима у Школи за музичке таленте у Туприји.

Ивана Аћимоски-Жикић била је члан жирија на 65. међународном такмичењу *Јарослав Коцијан* (2023), Musicarte Online Competition (2023) Италија, S.E. Aphrodite Voice - International Online Competition (2023) Кипар. Од 2015. године је стални је члан жирија ENKOR International Violin and Piano Competition (сада International Academy of Performing Arts and Sciences), затим на такмичењу гудача у Нишу (2009. и 2019), на 8. Међународном такмичењу *Петар Коњовић* (2001), Art of strings у Крагујевцу (2018), *Меморијал Љубивоја Николића* у Београду (2018 и 2019) и Фестивалу музике *Јохан Себастијан Бах* 2000. у Београду, Интернационалним сусретима виолиниста у Новом Саду 2022. године.

Као солиста, учествовала је на угледним фестивалима: Вилијам Волтон (Италија), 13th International festival LUCI DELLA RIBALTA, Нарни (Италија), Охридско лето, НИМУС, Скопско лето, Међународна музичка Академија у Хенефу (Немачка), Сомборске музичке свечаности, Земунске музичке вечери, Сарајевска Зима. Одржала је низ реситала у престижним салама: у Сали Конзерваторијума *Чажковски* у Москви, сали *Панчо Владигеров* у Софији, сали *Ернест Ансерме* у Женеви, Chiesa Ss. Annunziata у Соренту, Музеју Града Скопља, Цркви Св. Софије у Охриду, сали Лисински у Загребу, КНУ, Скупштини града Београда, Zhejiang Conservatory of Music, China, Атријуму Народног музеја, Сали Матице српске, Сали Дома војске, Народном позоришту у Сарајеву, Глазбеном заводу, Загреб итд.

Као представник ФМУ учествовала је на концерту професора и одржала мастерклас на Zhejiang Conservatory of Music, China 2019. године.

Поред реситала у земљи и иностранству имала је прилике да сарађује са престижним оркестрима (Београдском филхармонијом, РТВ Сарајево, Нишким симфонијским оркестром, БГО „Душан Сковран“, Домом Војске, Камерним оркестрима "Аморозо", Келнским ансамблом "Феникс", Камерним оркестром Факултета уметности у

Нишу) и еминентним диригентима. Одржала је низ концерата у Шпанији, Француској, Немачкој, Италији, Кини, Русији, Бугарској, Македонији, Великој Британији и др.

У оквиру Националне концертне сезоне 2008. год. одржала је преко десет реситала са Александром Сердаром и Наталијом Младеновић.

Као члан БГО *Душан Сковран* (1994–2000) учествовала је на концертима у земљи и иностранству, на фестивалима: *Охридско лето*, Међународни фестивал *Санторини*, *Мокрањчеви дани*, БЕМУС, НОМУС, НИМУС, Трибина композитора, Софијске музичке недеље, Европа у Санкт Петербургу и у градовима Велике Британије, Грчке, Кине, Русије, Македоније, Мађарске и Бугарске.

Студенти у класи Иване Аћимоски-Жикић редовно наступају у салама у Београду: сала КНУ, Галерија САНУ у КНУ, Скупштина града Београда, Музеј Народног позоришта, СКЦ, Гварнеријус, АРТГЕТ, Конак књегиње Љубице, Црква Св. Јована Крститеља-Ечка, Карловачка гимназија, Италијански институт за културу у Београду, Ректорат универзитета уметности, Народна библиотека, Кућа Краља Петра, сала Јеврејске општине итд. и освајају прве награде на међународним такмичењима: *Петар Коњовић* у Београду (Милош Стевановић 2017), Стринг фест у Сремској Митровици (Доротеа Обрадовић 2015), *Антонио Салијери* у Лењагу, Италија (Александра Богдановић и Владана Стевановић 2010), *Константин Велики* (Сташа Жикић 2021), Такмичење гудача у Нишу (Доротеа Обрадовић 2015, Андријана Дурмишевић 2019). Поред тога, достојно репрезентују ФМУ на концертима Гудачке катедре и концертима најбољих студената факултета. У њеној класи на ФМУ је дипломирало двадесет пет студената, а на ФУ у Нишу четири.

Ивана Аћимоски-Жикић одржала је низ мастерклас радионица у Кини, Италији, Чешкој, на АРЛЕММ-у, у музичким школама у Нишу, Новом Саду и Земуну, Школи за таленте у Ћуприји, као и на Дивчибарама.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Јавно извођење докторског уметничког пројекта било је 6. јуна 2023. године, уз сарадњу пијанисткиње Наталије Младеновић, у Сали под луковима у Конаку књегиње Љубице у Београду.

Програм завршног докторског реситала:

Johannes Brahms: *Соната за виолину и клавир оп. 78 у Ге-дуру*

- Vivace ma non troppo
- Adagio
- Allegro molto moderato

Claude Debussy: *Соната у ге-молу L 140*

- Allegro vivo
- Intermede – Fantasque et leger
- Finale- Tres anime

Сергеј Прокофјев: *Соната за виолину и клавир оп. 94а*

- Moderato
- Scherzo
- Andante
- Allegro con brio

Предмет уметничког истраживања у докторском уметничком пројекту Иване Аћимоски-Жикић био је интерпретација, тумачење и преглед еволуције виолинске сонате од средине 19. до средине 20. века. Полазећи од романтичарског концепта овог жанра, на примеру сонате Јоханеса Брамса оп. 78, Ге-дур, она је пратила промене које доноси импресионизам, са сонатом Клода Дебисија у ге-молу, и потом неокласицизам, на примеру дела компонованог средином 20. века, сонате Сергеја Прокофјева у Де-дуру, оп. 94а. Избор ових соната произашао је из чињенице да оне у правој мери представљају репрезентативни узорак епохе којој припадају, као и највише домете поменутих композитора у овој области музике.

Ауторка је у истраживањима пошла од става да соната као форма представља стандардни програм солистичког реситала, а у извођачком и интерпретативном смислу велики изазов за музичара. Сонате писане за два инструмента пред извођаче стављају многа питања и задатке који се у доброј мери разликују од оних у соло сонати. Сонате за виолину и клавир, веома заступљена област инструменталног изражавања, подразумевају пре свега индивидуални, али још више заједнички истраживачки приступ тексту. На изабраном узорку (Брамс, Дебиси и Прокофјев) ауторка је желела да у практичном и теоријском делу свог докторског уметничког пројекта проникне у финесе еволуције концепта сонате као форме у периоду од средине 19. до средине 20. века.

Циљ овог уметничког истраживања био је да укаже на специфичности музичког језика Брамса, Дебисија и Прокофјева оличен у сонатама за виолину клавир. Кроз анализу тих специфичности сагледана је и неопходност примене различитих врста виолинских техника, као полазне основе за тумачење карактера, атмосфере и звучних манифестација ових соната и музике њихових аутора. Музички материјал организован је кроз неколико планова музичког дела:

- интервалско-мелодијски, означен је првом нотацијом још у антици

- метричко-ритмички, што је могло бити забележено тек са мензуралном нотацијом,
- тонално-хармонски, крајем ренесансе
- инструментални, почетком барока (раздвајање вокалног и инструменталног идиома)
- динамички и артикулациони, у бароку
- темпо и агогика, дефинитивно заокружују своје ознаке са романтизмом, који агогику користи као изражајно средство (рубато).

Примена извођачких аспеката (вибрато, тонске боје, артикулација, прсторед, коришћење педала у клавиру) подразумева познавање суштине музичких идеја и реторике аутора. Основни циљ овог рада био је да прикаже и обради теоријске и интерпретативне проблеме са којима се сусрећу извођачи у техничком и уметничком приступу музичком делу.

Током истраживања су коришћени историјско-аналитички и компаративни метод, посебно компаративна анализа значајних извођења. Практични, виолинско-интерпретативни приступ представља круну уметничко-истраживачког рада, који се базира на синтези добијених података током процеса теоријског истраживања, на извођачком искуству и знању које је ауторка стекла током дугогодишњег проучавања и извођења ових дела, као и на перманентном истраживању и анализи оних педагошких, методичко-дидактичких принципа које користи у раду са студентима Факултета музичке уметности.

Анализа образложења докторског уметничког пројекта (писаног рада)

Писано образложење докторског уметничког пројекта има 97 страница текста, организовано је прегледно и сврсисходно, укључује 86 аналитички урађених нотних примера и 73 напомене, претежно документарног типа, што указује да је утемељен на релевантној литератури која обухвата 19 библиографских јединица на српском, енглеском, руском и македонском језику. Текст, осим апстракта на српском и енглеском језику, увода, закључка и списка коришћене литературе има пет централних поглавља. После методолошки добро постављеног увода, у сажетом поглављу Објективизам и субјективизам ауторка дискутује базични поетички приступ идеји интерпретације партитуре, истичући да је улога уметника „да својим тумачењем музичког дела активно учествује у успостављању хијерархије и везе између објективног постојања музичког дела и конзумента уметности, који је свакако субјективни прималац. Уметник је, при том, и сам субјективни чинилац, јер на основу својих сазнања, вештине, имагинације, музичке интуиције и искуства, али и сопственог јединственог схватања и доживљаја музичког дела интерпретира музички текст и преноси свој доживљај музичког дела на публику.” У трећем поглављу, Рад на припреми музичког дела, осветљавају се различите фазе тог процеса. Четврто поглавље рада посвећено је анализи историјског контекста и временског оквира у којем су настала изабрана дела како би се указало на атмосферу појединих дела,

музичке идеје, њихов наратив и поруке које се из њих могу ишчитати. Сваком од аутора посвећено је посебно потпоглавље у којем се зналачки објашњавају контекст, мотивација и инспирација појединих соната. Најобимније поглавље рада је посвећено детаљној, минуциозној анализи музичких и интерпретацијских планова. Ауторка се бави питањима везаним за темпо, интерпретативне ознаке и агогику, а сваком од композитора посвећује посебно потпоглавље са детаљном анализом свих кључних одлика. На исти начин се затим осветљавају динамика, артикулација и вибрато. У завршном поглављу ауторка објашњава сопствена редакторска решења када је у питању однос према нотном запису, и то чини кроз компаративна сагледавања извођења различитих виолиниста, аргументовано истичући разлоге за донете одлуке. У закључку су још једном подвучена кључна запажања, поново на компаративан начин.

Текст је прошао процедуру провере оригиналности докторског уметничког пројекта који је показао да подударење од 3% представља последицу личних имена, наслова анализираних дела, библиографских података о коришћеној литератури, података везаних за биографију кандидата и општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду.

КРИТИЧКИ ОСВРТ И ОЦЕНА РЕЦЕНЗЕНАТА

Докторски уметнички пројекат Иване Аћимоски-Жикић био је посвећен интерпретацији и аналитичком сагледавању одабраних виолинских соната Јоханеса Брамса, Клода Дебисија и Сергеја Прокофјева. Бирајући кључна, репрезентативна дела аутора који припадају различитим епохама – романтизму, импресионизму и неокласицизму – уметница је трагала за аутентичним тумачењем њиховог музичког језика и у свесрдној сарадњи са пијанисткињом Наталијом Младеновић откривала их у слојевитости прожимања виолинске и клавирске деонице. Посебно је било узбудљиво јер смо на концерту, први пут после репарације, имали прилику да чујемо звук Гвадањинијеве виолине, драгоценог инструмента Факултета, што је и за Ивану Аћимоски-Жикић био додатни изазов (и напор) да прилагоди идеје о интерпретацији новим могућностима и природи инструмента. Демонстрирала је суверено техничко мајсторство, дубоко разумевање партитура и познавање стила и особености музичког језика аутора који припадају врло различитим музичким световима. У надахнутој сарадњи са пијанисткињом, изградила је снажну, драматуршки добро осмишљену и уравнотежену интерпретацију сваког од дела, постепено раскривајући увек нове потенцијале звучности и израза инструмента, минуциозно и прецизно у сваком детаљу, доносећи на аутентичан начин атмосферу и особени звук међусобно врло различитих комозиторских виђења потенцијала инструмената, њиховог појединачног третмана и начина на који се успоставља међусобни дијалог. Не мањи изазов представљала је специфична акустика концертног простора сале под сводовима Конака кнегиње Љубице. На све поменуте изазове Ивана Аћимоски-Жикић је одговара зналачки, са сигурношћу, темпераментно, пленећи својом енергијом и снагом уметничке имагинације.

У писаном делу докторског уметничког пројекта остварила је обимну, обухватну, оригиналну теоријску студију о специфичностима извођачких изазова виолинских соната Брамса, Дебисија и Прокофјева. Стрпљиво и педантно бавила се интерпретативном анализом, на начин на који то само искусан извођач може да учини и текст образложења

докторског уметничког пројекта представља драгоцену студију и сведочанство о њеном методу рада на изградњи интерпретације.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат кандидатиње Иване Аћимоски-Жиких са темом *Соната за виолину и клавир: различитости у приступу интерпретацији дела Брамса, Дебисија и Прокофјева* представља обухватно, оригинално и темељно истраживање одабране теме и Комисија са задовољством констатује да су јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта и његов писани део дали важан допринос уметничкој области извођачких уметности – виолина, те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат и предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Комисија:

.....
Мр Горана Матијевић-Недељковић, редовни професор, председник комисије,

.....
мр Јасна Максимовић-Веселинов, редовни професор, ментор,

.....
др Соња Маринковић, редовни професор, коментор,

.....
др ум. Марија Мисита, ванредни професор и

.....
др ум. Мина Менделсон, редовни професор Факултета уметности у Нишу